

KÜLÖNFÉLÉK.

Olvasóinkhoz. A „Keresztény Magvető“ a jelen számmal a LXIX-ik évi pályafutását kezdi meg. Ugyanennyi kötettel gazdagította az unitárius egyházi irodalmat. Felbecsülhetetlen szellemi értéket mentett meg a multból a jelen és jövő számára. Nemcsak unitárius, hanem általános kulturszempontról is nélkülözhetetlen; midőn a mai idők szélsőséges világrámlatai között igyekszik megjelölni azt az utat, amely szebb jövő felé vezet. Azonban, hogy hivatását betölthesse, az az olvasók támogatásától is függ. Az a kérésünk az új év alkalmából, hogy előfizetéseiket megújítani s újabb előfizetők gyűjtésével célunk megvalósításához közelebb juttatni sziveskedjenek. Előfizetési díja Romániában 200 lej. Magyarországon 8 Pengő, amely összeg az Országos Központi Hitelszövetkezetről (Budapest, V., Nádor-u. 22 sz.) levő folyószámlánkra befizethető.

A szerkesztőség.

Az Unitárius Irodalmi Társaság közgyűlése. Az Unitárius Irodalmi Társaság közgyűlését 1936 december 12-én tartotta. Dr. Ferenczy Géza elnök megnyitójában meleg szeretettel emlékezett meg az elmúlt év irodalmi eredményeiről s egyben megállapítja a jövőben követendő irányvonalat, melynek abban kell csúcsosodnia, hogy készüljenek el az egyes egyházközségek történetei, hogy végre már meg lehessen írni az unitárius egyháztörténelmet. Egyházi irodalomtörténetünk egyáltalán nincs, ennek elkészítése szintén elsőrendű irodalmi feladat. Hogy az Irodalmi Társaságot céljaihoz közelebb juttassa, a nagyrebecsült elnök újabban megint 16.000 lejt adományozott az „Unitárius Irodalmi Társaság“ céljaira, amint ez folyóiratunkban közölt elnöki megnyitójában látható. Közgyűlés ezt lelkes éljenzéssel vette tudomásul s a nemesszívű adományozónak jegyzőkönyvileg fejezte ki hálás köszönetét. Következett S. Nagy László titkári jelentése, mely sze-

rint az 1936. évi irodalmi termelés tevékenyebb munkásai: S. Nagy László, Fekete Lajos, Balázs Ferenc, Dr. Varga Béla, Dr. Iván László, Simén Dániel, Fikker János, Benczédi Pál, Patakfalvi Zsigmond, Dr. Gál Kelemen. Majd Vári Albert szerkesztő számolt be a „Keresztény Magvető“ 1936. évi működéséről. Megtudjuk a jelentésből, hogy a jelzett folyóiratban az 1936-dik év folyamán megjelent 6 hittani, 18 történelmi, 2 nevelési, 10 egyházi életre vonatkozó dolgozat, 4 költemény, 19 könyvismertetés és több kisebb közlemény. A „Keresztény Magvető füzetei“ című sorozatban megjelent S. Nagy László: „Az Unitárius Irodalmi Társaság története“ és Kovács Imre: „Adatok a calnic-i unitárius egyházköztség történetéhez“; az „Unitárius Irodalmi Társaság szakkönyvtára“ című sorozat is két kiváló művel gyarapodott, Fikker János: „Az Istenfogalom korunk tudományos gondolkodásában“ és Dr. Gál Kelemen: „Küiyéni Ferencz József unitárius püspök és kora“. Hadházy Sándor pénztárnoknak, jelentése megtétele után, közgyűlés elismerését nyilvánította. Sajnálattal vette tudomásul a közgyűlés S. Nagy László főtítkár lemondását s öt tb. főtítkári címmel tüntette ki, főtítkárnak pedig a közgyűlés egyhangulag P. Szentmártoni Kálmán tanárt választotta meg, akit ez alkalomból Dr. Ferenczy Géza elnök meleg szavakkal üdvözölt.

Egyházi Főtanács. Történelmi jelentőségű főtanácsi gyűlése volt egyházunknak 1936 december 13., 14. és 15. napjain. A Főtanácsot megelőző Lelkészköri, Unitárius Irodalmi Társasági és Dávid Ferenc Egyleti közgyűléseken szokatlan nagy számban jelentek meg a tagok, s az utóbbi gyűlés végén a választásokkal kapcsolatban már érezhető volt az az izgatott hangulat, amely a következő napokon a Főtanács tagjait uralta. A Főtanácsot Dr. Ferenczy Géza főgondnok tartalmas beszéddel nyitotta meg, s nagy türelemmel és bölcsességgel vezette két napon át, míg a harmadik napon délután az elnöklést Dr. Szent-Iványi József főgondnok vette át, aki szintén nagy tapintattal vezette az éjféli utáni órákig, amikor befejeződött a tárgyalás. A tárgysorozatban 32 pont volt feltüntetve, de a különböző csoportosításokkal együtt az 50-et is meghaladta. A tárgyalás menete az első napokban lassu volt, mert különösen a jelentésekhez szokatlan nagy számban jelentkeztek a felszólalók. A felszólalások kapcsán heves viták keletkeztek, amelyek rendén gyakran kellett zártüléseket elrendelni. Sokszor úgy látszott, hogy az ellentétek áthidalhatatlanok, hogy a

a hagyományos unitárius egység a megpróbáltatások viharában hajótörést szenved. Végül győzött a jobb belátás s végeredményében a Főtanács mégis bizonyos megkönnyebbülést szült a lelkekben. Az egyes határozatok érdemi részével nem foglalkozunk. Azok a nemsokára megjelenő jegyzőkönyvben megtalálhatók lesznek. Csak azt a legfőbb óhajátunkat fejezzük ki, hogy mindaz, ami történt, sokszorosan megpróbáltatott egyházunk javára és előmenetelére legyen, mert az emberek mulandók, de az unitárius vallásnak és egyháznak élnie kell, mert arra még sok és nagy hivatás vár.

A dramatizált bibliatanítás. A Dr. György Lajos és Márton Áron szerkesztésében megjelenő „*Iskola*“ című kitűnő oktatásügyi és népnevelő folyóiratban Dr. Ervin Gábor érdekes vallástani módszert mutat be „*dramatizált bibliatanítás*“ címen. Eljárásának indoklására a következőket mondja: „A szemléltető eszközök közül a legolcsóbb s a gyermeknek legkedvesebb a játék. Munkáltat, leköt és megmarad az emlékezetben... Segédeszköz nem kell hozzája, tisztán a kis Biblia szavain épül fel. A gyermekek mondhatatlan örömmel teszik és mindig újra kívánják.“ Három példát mutat be: 1. *Ádám és Éva*. Személyek: Ádám, Éva, kígyó, Isten, villámlás és dörgés, esetleg angyal. 2. *Külön ítélet*. Személyek: Isten, ördög, angyal, három lélek. Isten jobbja felől áll az angyal, balja felől az ördög, angyal, három lélek. 3. *Az irgalmas szamaritánus*. Ebben már mind csak emberi lények szerepelnek. Az említett tételekből csak részletkidolgozások vannak közölve. Ezeket azért nem közöljük le, mert amugy is a Biblia szövege alapján állanak s azt mindenki kidolgozhatja, aki az ilyen módszertől sikert remél. Mi örömmel üdvözlünk minden módszert, amely a vallástani sikerét biztosítja s annak megvizsgálását kötelességünknek tartjuk. Azonban ez lényegében nem új, minthogy semmi sem új a nap alatt. A középkori és reformációkorabeli játékok, misztériumok, iskolai drámák ilyenforma célt szolgáltak. Napjainkban Máthé Sándor säcueni-i lelkész a falusi ifjuság számára készített párbeszédese jeleneteket az újszövetségi történetekből, nevezetesen Jézus elíteltetéséből is. A jelenet, amely jól, okosan és színesen volt megírva, a közönségre igen jó hatást tett. Nekem azonban az volt a véleményem, hogy az olyan tragikusan fönséges esemény, mint amilyen Jézus elíteltetése is, nem való műkedvelők s nem különösen gyermekek játéka

számára. Az ilyeneket bizzuk az igazi nagy művészekre!... Ebből a felfogásból önként következik, hogy Istent (Istennek a hangját sem!) nem szerepeltetném a játékban. Ellenben az olyan történeteket, ahol Isten maga nem jelenik meg, ahol csak beszélünk Istenről, ahol emberek jelennek meg, mint Jób, Dávid király történetében s az újszövetség számtalan jelenetében (A talentumok, Tékozló fiu, A szőlő munkásai stb.) egész jó sikerrel és a profanizálás veszedelme nélkül lehet játékot alkotni. A középiskolában azonban ennek csak abban az esetben van értelme, hogyha ezzel a Bibliának s általában a vallásnak mélyebb értelméhez jutunk. A bibliai történeteket, elbeszéléseket játékos előadás nélkül is nagyon szívesen tanulják a középiskolás tanulók. Az elemi iskolában azonban csakugyan hasznos lehet, s hasznos lehet a középiskolásoknál is, de ez a módszer sem az egyedül üdvözítő módszer. Nem szabad elfeledni, hogy a tanulás és az élet általában nemcsak játék, hanem komoly munka. Játsszunk jó kedvvel az élet komoly munkáját, dolgozzunk jó kedvvel, de ne feledtesstük el sohasem, hogy a tanulás kötelesség, mint magának az életnek minden komoly feladata.

B. P.

Protestantenblatt, a híres német Protestantenverein hetilapja, mely most 70-ik évfolyamában van, nagy anyagi nehézségekkel küzd. A folyóirat szerkesztését Dr. Wilhelm Schubring berlini evangélikus lelkész látja el egy szerkesztőbizottság élén, aki egyben, mint a német szabadelvű protestánsok egyletének főtitkára, az unitárius világszövetség elnöki tanácsában is helyet foglal. A lap előfizetési ára külföldre évi 12 márka. Azok, akik a lapot megrendelhetik, nemcsak maguknak szereznek kellemes és megbízható ismertetőt a németországi egyházi helyzetről, de a német szabadelvű protestántizmus ügyének is szolgálatot tesznek, mert a lap a Christliche Welt mellett az egyetlen ilyenirányu organum.

F. J.

L'Esprit et La Vie cimen svájci és franciaországi szabadelvű protestáns lelkészek új lapot indítottak Etienne Giran szerkesztése mellett. A lap szellemében az Eglisé Reformé régi lapját az irányzatában orthodox elveket valló L'Évangilé et Liberté című folyóiratot kívánja pótolni, mely hosszú esztendőkön keresztül, egészen a néhány évvel ezelőtt megkezdődött franciaországi protestáns egységesítő törekvésekig, André Bertrand az Oratoire du Louvre lelkésze vezetése alatt a vallási szabadelvűség letéte-

ményese volt. — A lap kezünkbe került új száma hosszasan foglalkozik Stefan Zweig híres német írónak „Castellion contre Calvin ou une Conscience contre la Force“ című, s orthodox református körök részéről nagy támadásban részesült regényének ismertetésével. E német nyelven és francia fordításban is megjelent ismertetésére még a magunk részéről is vissza kívánunk térni. *F. J.*

Az Unitárius Irodalmi Társaság Brassai tanárrá választásának századik évfordulója alkalmából 1937. február hó 28-án Clujon, a püspökség disztermében emlékünnepelet rendez, amelyre előre is felhívjuk olvasóink figyelmét.

Patakfalvi Zsigmond cluji fiu elemi iskolai tanító által irt és pályadijat nyert „A gyümölcstermelés jelentősége és haszna népünk gazdasági életében“ második kiadását is siker koronázta. Az oradeai róm. kath. püspöki hivatal 2000 példányt rendelt meg és vett át szétosztás, terjesztés céljából. A gyümölcstermelés fellendítése érdekében, hivatalos kisebbségi tényezőink, mind szélesebb körben karolják fel e hasznos kis füzetecskét, mely hivatva van népünket okos és célszerű útbaigazításokkal gazdaságilag jövedelmező forráshoz és megélhetéshez juttatni, valamint az oltványok és gyümölcsfák sok kárttevő ellenségeivel szemben, határozó védekezési eljárását a már bevált tapasztalatok alapján közkinccsé tenni. Megrendelhető, amíg a kevés készlet tart, Patakfalvi Zsigmond fiu elemi iskolai tanító címén Cluj, Colegiul Unitarian. Ára 5 lej. —st —e.

Gál Miklós
1856—1936.

Az unitárius lelkéshi karnak egy érdemes és jobb sorsra méltó tagja földi pályafutását bevégezte. Gál Miklós coltești nyug. lelkész Budapesten 1936. december hó 16-án 80 éves korában elhunyt. Szerény és alázatos szolgálója volt az Urnak. Feltűnés nélkül dolgozott az egyház érdekében. Mig fungens volt a csendes paplakban a tudománynak élt, nyugalomba vonulása után még inkább annak szentelte idejét.

Két évig tanult Londonban a Manchester Collegeban. Onnan hazajöve a rimetea-i, azután a budapesti s később a coltești egyházközségekben volt lelkész.

Nem volt nagy szónok, de beszédei tartalmasok és választékosok s mindig a kor haladó szellemével egyszínvonalon állók voltak.

Nyugodjék csendesen!

k. i.

Szerkesztésért felel: VÁRI ALBERT.

Nyilvános nyugtázás.

A Keresztény Magvetőre az utolsó nyugtázás óta a következő befizetések történtek:

Odorheiu 200, M. Suatu 500, Lőrinczy Géza 150, Târgu-Mureş 1600, Gálffy Zsigmond igazgató 250, Dr. Szent-Iványi Gábor 600, Németh István 200, Iara 200, Lőrinczy István tanár 200, Şaroş 200, Konopi Kálmánné 200, Dârjiu 200, Dr. Ferenczy Géza elnök újabb alapítványa 10.000 és újabb adománya 500 Lej.

Tisztelettel kérem a hátralékok és az előfizetési díjak beküldését, hogy a folyóirat előállításában és szétküldésében akadály ne merüljön fel.

Cluj, 1937 január 19-én.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

